

System soukromého práva

Odvětví soukromého práva

Kritéria členění soukromého práva

- Kritéria obecně shodná s kritérii členění soukromého a veřejného práva, tj.:
  - 1) předmět právní regulace a
  - 2) metoda právní regulace

Předmět právní regulace

- Vymezuje okruh společenských vztahů, upravených určitým odvětvím práva
- Předmět je vnější kritérium (mimo vlastní právní regulaci)

Metoda právní regulace

- Určuje, jakou legislativní technikou je určitý okruh právních vztahů upraven
- Metoda je kritérium vnitřní (je součástí právního systému)

Metody právní regulace

- Veřejnoprávní ve vlastním smyslu
  - = vysoká úroveň veřejného zájmu
  - = přímé uplatnění veřejné moci na právní vztahy
  - = nástrojem úřední rozhodnutí (individuální právní akt)
- Soukromoprávní
  - = nižší úroveň veřejného zájmu
  - = nepřímé uplatnění veřejné moci (soukromoprávní statut účastníků + vyváženost jejich pozic + uplatnění veřejné moci ze soukromé iniciativy)
  - = nástrojem smlouva

Vyváženost pozic účastníků soukromoprávního vztahu (ekvita)

- Rovnost právních pozic účastníků
  - § 2 odst.2 obč.zák.
- Nerovnost právních pozic
  - Ochrana slabší strany soukromoprávního vztahu

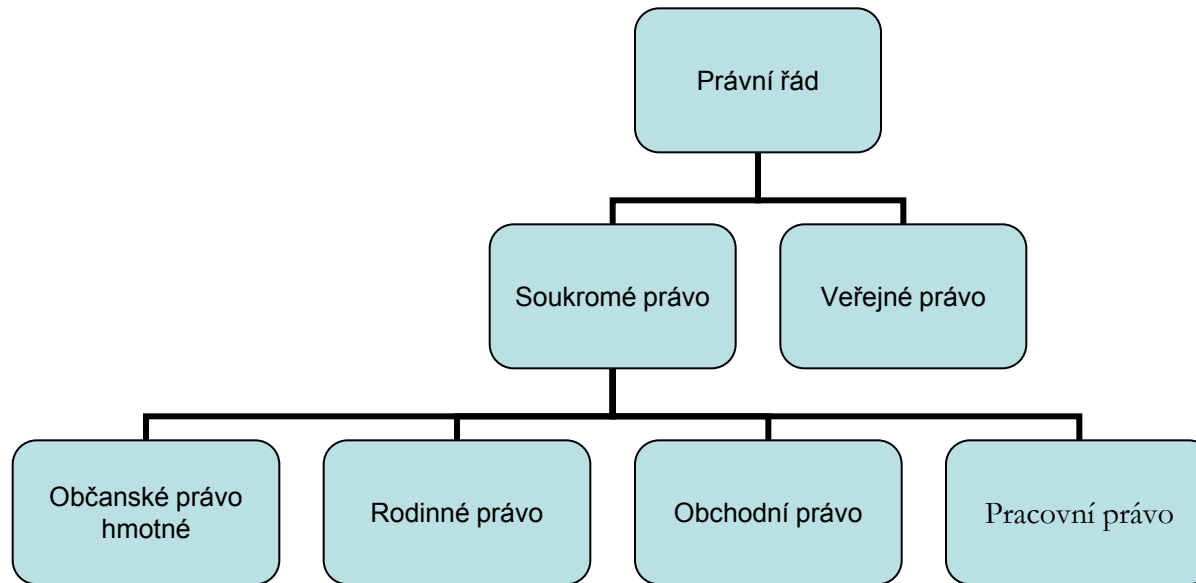
Kritériem ekvita-
spravedlnost

Míra (ne)rovnosti je
kritériem členění SP

Doplňující kritéria členění SP

- Existence odvětvových zásad ???
- Obecná část odvětví
- Odvětvová teorie (SP jako celek)
- Způsobilost odvětví vstupovat do funkčních vazeb s jinými právními odvětvími a jejich instituty

System práva přehledně

Vývoj systému soukromého práva

- Občanské právo = soukromé právo (1. pol. 19. stol)
- Aktivní oddělení části předmětu právní regulace a podřízení specifickým kombinacím metod
  - pracovní právo
  - obchodní právo
  - rodinné právo
  - mezinárodní právo soukromé a procesní
  - občanské právo procesní

Specifika systému českého práva období 1950(1964)-1989

- Kritérium systému:
předmět právní regulace (postavení
společenských vztahů v procesu
společenské reprodukce produktů a
pracovní síly):
  - Hospodářské právo (výroba a distribuce)
  - Pracovní právo (výroba a distribuce)
  - Rodinné právo (mimo kritéria)
  - Občanské právo (spotřeba)

Občanské právo

- Kodifikované
- Zákl. pramen zák. 40/1964 Sb., obč. zákoník
- Definice? Problém § 1 obč. zák.+historického procesu vzniku struktury soukromého práva
- Eliminační metoda

Obchodní právo

- Kodifikované
- Zákl. pramen zák.513/1991 Sb., obchodní zákoník
- Vymezení předmětu:
  - 1) Subjektivní princip (podnikatelé..)
  - 2) Objektivní princip (typ vztahu)

Obchodní právo – pokrač.

- Vztah k občanskému právu (týká se závazků, úprava v § 261 obch.z.)
  - Relativní obchody
  - Absolutní obchody (nejsou zcela absolutní – např.ochrana spotřebitele z obč. pr.)
  - Absolutní neobchody (kompletně upraven v obč.z. - § 261odst.7)-Jediný absolutní neobchod je pojistná smlouva
  - Kombinované obchody (§261odst.6)
    - Smluvní typ dle obč.z.
    - Obecná úprava dle obch. z.
  - Prorogace obchodního práva (s výjimkami – ochrana spotřebitele)

Pracovní právo

- Kodifikované
- Základní úprava do 31.12.2006 zák. 65/1965 Sb., zákoník práce
Od 1.1.2007 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Vymezení předmětu:
  - 1) Vztahy při výkonu práce na zákl. prac. smlouvy
  - 2) Kolektivní pracovní vztahy.
  - 3) Veřejnoprávní prvky v prac. právu

Pracovní právo – pokrač.

- Metody: 3 typy- rovnost, nerovnost, mocenská (veř.moc)
- Vztah k obč. právu: výrazná samostatnost
- Potlačení speciality a subsidiarity
- Uplatnění metody delegace (§ 4 ZP- zrušen ÚS + zvláštní odkazující ustanovení + analogie)

Rodinné právo

- Kodifikované
- Základní úprava zák. č. 94/1963 Sb., o rodině
- Vymezení předmětu (samostatná přednáška)
- Metody (samostatná přednáška)
- Vztah k obč. právu (samostatná přednáška)

Mezinárodní právo soukromé a procesní

- Pluralita typů pramenů
- Vnitrostátní část kodifikovaná (zák. 97/1963 Sb. o mezinárodním právu soukromém a procesním)
- Mezinárodní část založena na konvencionálním právu
- Zvláštní role práva EU

Průřezová (dříve komplexní) odvětví práva

- Jsou průnikem více základních odvětví:
- Pozemkové právo
- Právo životního prostředí aj.

- Vymezení odvětví je problémem koherentnosti metody právní regulace

Občanské právo procesní

- Kodifikované
- Základní úprava zák. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Předmět právní regulace: procesní vztahy vznikající v souvislosti s poskytnutím ochrany ohroženým a porušeným soukromým právům občanským v širokém smyslu
- Základní procesní vztah – trojstranný:
účastník-účastník-soud

„Evropská“ kritéria

- Vliv tzv „Regulatory rules“ (regulatorních pravidel směřujících k evropskému sociálnímu systému) zejména cestou *acquis communautaire* (sekundárního – směrnicevého práva ES/EU) vnáší do soukromého práva (s jeho liberálně tržní povahou) mocenský prvek (zejm. spotřebitelské, soutěžní, pracovně právní vztahy).
- Hovoří se o tzv. sociálním právu, které doplňuje dosavadní členění SP a VP